

Otázka: Antická ontologie

Předmět: Filosofie (Základy společenských věd)

Přidal(a): Veronika

Antická ontologie

- On = jsoucno, logos = výklad, věda, rozum
- Centrální filozofická disciplína
- Co je bytí a jsoucno, hmota, podstata, čas, prostor, konečno, chaos, vývoj

Milétané

- Přírodní filozofové- snažili se vysvětlit svět z něj samého; hledali pralátku (arché) – podstatu a základ všeho; prazáklad je jen jeden- monisté
- **Thales** – voda (Svět byla podle něj plovoucí placka na hladině světového oceánu),
- **Anaximandros** – apeiron (něco neurčitého, neomezeného, smysly nepoznatelné) je v neustálém pohybu
- **Anaximenés**- pralátkou je neomezený vzduch, z něhož vznikl svět, lidé,...ti vzduch vdechují, to jim dává život, pohyb

Pythagorejci

- Snažili se vysvětlit svět z jeho kvantitativní stránky. Čísla chápali jako zvláštní symbol
- Pro Pythagora bylo dokonalé a magické číslo 10

Herakleitos

- Podstatou světa je oheň (praenergie) - v jeho rozněcování a uhasínání vznikají, mění se a zanikají všechny věci

Eleaté

- **Parmenides z Eleje** (?540-?480 př.n.l.)
- Bytí; principem světa je bytí samo o sobě
- Nehybné, nevzniklé, souvislé je Jedno

Mladší fyzikové - předchůdci atomistů

- **Empedokles** (?490-430 př.n.l.)
- Neměnné základy světa - čtyři živly (voda, země, oheň, vzduch)
- Princip spojující živly ve věci - Láska
- Princip ničící věci zpět do neměnných živlů - Svár
- **Anaxagoras** (?500-428 př.n.l.)
- Neměnné základy světa - semena (pasivní) nekonečné množství, lze je stále dělit
- Princip spojující a ničící semena - Nús (rozum nebo duch, který hýbá světem)

Atomismus - Atomy - jednotky světa, nedělitelné, nezničitelné, prázdný prostor pro pohyb, mají na svém povrchu háčky → atomový shluk → věc

- **Demokritos** (?460-370 př.n.l.)
- Svět je jednota atomů (jsoucna) a prázdna (nejsoucna), v němž se atomy pohybují po předurčených dráhách; spojováním atomů vznikají věci a lidské duše (směs atomů a prázdna); atomy se odlišují tvarem, velikostí a místem, jsou neměnné a současně nezničitelné; jejich pojení je vždy jen dočasné
- **Epikuros ze Samu** (341-270 př.n.l.)
- Navázal na Demokrita, odmítá však předurčenost drah atomů a dává jim svobodnou

odchylku náš život není přesně daný

Vrcholná antika

Platon (427-347 př.n.l.)

- Objektivní idealista - základní princip je nezávislý na subjektu
- Myšlenka o existenci dvou světů (dualismus) - světa idejí (idea - základní pravzor; pravých jsoucnen poznatelných pouze racionálně, jimž dává bytí idea dobra) a světa smyslového (který je svérázným způsobem závislý na světě idejí, jež jsou vzorem smyslových věcí, věci jsou nedokonalou nápodobou ideje, a na hmotě; svět těles - partikulárií); svět smyslový je světem, ve kterém žijeme svůj každodenní život, stýkáme se s ním prostřednictvím svých smyslů a omylem ho považujeme za pravé bytí; Podobenství o jeskyni

Aristoteles

- Hylemorfismus - podstata smyslové věci je v ní samé - především jako jednota látky (možnost něčím být) a formy (duchovního principu, který uskutečňuje v látce možnost něčím být) - působení formy na látku = pohyb; prvotní impuls k pohybu dává první hybatel
- Bůh - nehybný hybatel; čirá forma bez látky

Helenismus

Stoicismus - myšlenka o světě jako nerozdělitelném spojení pasivního (fyzického) principu s aktivním principem (oživující dech), v něm vládne přísná determinovanost skrze logos (rozum vládnuocí světu), popis přírody

Epikureismus - svérázné rozvinutí atomismu; atom se pohybuje po svobodné odchylce -

člověk se skládá z těchto svobodných atomů (základ svobody člověka, ale také jeho odpovědnosti; nemusí se držet své pozice)

Novoplatonismus - Plotinos - odmítá všechno materiální (tělo), extatické stavy → božská dokonalost; Pyramida bytí - svět jako celý, který je nějak řazený podle důležitosti bytí

- Nejvíce dokonalé je „Jedno“
- Vyjadřuje jednoduchost, počátek a zároveň je nepředstavitelné ; prapodstata, jednota, plnost bytí, dynamické; emanuje = přetéká a vznikají další stupně bytí
- Duch (svět idejí)
- Podoben Jednomu; obsahem je myšlený svět (idejí)
- Světová duše
- Duševní, ale i pozemská
- Jednotlivé duše
- Spojují se s hmotným světem pomocí hmotného těla
- Hmota
- Nebytí; princip temnoty a zla
- Emanace - Jedno přetéká